

JAWNY (343) *ai*

jawny (847), **jawni** (1) *LibLeg*.

a jasne (w tym 15 r. błędne znakowanie).

comp jawniejszy (8); -ejszy (1) *OrzQuin*; -éjszy (1) *MurzHist*, -(e)jszy (6).

sg N m jawny, jawniejszy (84). ◇ *G* jawného (14); -ého (2), -(e)go (12). ◇ *D* jawnemu (5); -emu (2), -(e)mu (3). ◇ *A* jawny (19), jawného (10); -ého (3), -(e)go (7). ◇ *I* jawnym (21), jawnem (3) *RejPs*, *ComCrac*, *MurzNT*; -em (1), -(e)m (2). ◇ *L* jawnym (6). ◇ *f N* jawną, jawniejsza (141), jawna, jawniejsza (2), jawn(a) (10); ~ (*attrib*) -ą (46); ~ (*praed*) -ą (104), -a (2) *HistAl*, *MurzHist*. ◇ *G* jawnéj, jawni(e)jszėj (25); -éj (4), -(e)j (21). ◇ *D* jawn(e)j (5). ◇ *A* jawną (41). ◇ *I* jawną (9). ◇ *L* jawnéj (3); -éj (1), -(e)j (2). ◇ *n N* jawné, jawniejszėj (82) [może też jawno w funkcji orzecznika (65) cf JAWNIE]; -é (3), -(e) (7). ◇ *G* jawného (22); -ého (1), -(e)go (21). ◇ *D* jawn(e) (5), jawnému (1) *MurzNT*. ◇ *A* jawné (56); -é (13) *OpecŻyw* (1), *KochPs* (2), *OrzJan*, *SarnStat* (8), *GoslCast*; -e *OrzQuin*; -(e) (42). ◇ *I* jawnym (12), jawn(e)m (1) *KarnNap*. ◇ *L* jawnym (22), jawn(e)m (2) *ModrzBaz*, *GrabPospR*. ◇ *pl N m pers* jawni (24). *subst* jawné (82); -é (13) *OpecŻyw*, *OpecŻywPrzedm*, *SienLek* (2), *KochPs* (3), *KochFr*, *KochSob*, *SarnStat* (2), *GoslCast* (2); -e (1) *KochPieś*; -(e) (68). ◇ *G* jawnych (30). ◇ *D* jawnym (4). ◇ *A m pers* jawné (5); -é (1), -(e) (4). *subst* jawné (61) [w tym zapis: jawnie (1) *LibLeg* 11/141]; -é (4), -(e) (57). ◇ *I m* jawnymi (12), jawn(e)mi (10); -ymi *KromRozm I*, *KrowObr*, *RejWiz*, *OrzList*, *BielKron*, *GrzegRóżn*, *BudBib*, *CzechRozm*, *SkarŻyw*, *CzechEp*, *CiekPotr*; -emi *LubPs*, *RejPos*, *ActReg*, *WujNT* (4); -ymi: -emi *BibRadz* (1 : 3). *f* jawnémi (2) *RejPos*, *SarnStat*, jawnymi (1) *GrzegŚm*. *n* jawn(e)mi (2) *Mącz*, *RejPos*, jawnymi (1) *BielKron*. ◇ *L* jawnych (13).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Dla wszystkich widoczny, publiczny, wiadomy, znany, nie tajny, nie skryty, nie maskujący się; wyraźny, oczywisty, niewątpliwy, prawdziwy; manifestus *Mącz*, *Calag*, *Calep*, *Cn*; *clarus*, *confessus*, *perspicuus*, *testatus Mącz*, *Cn*; *patens*, *publicus BartBydg*, *Cn*; *apertus BartBydg*, *Mącz*; *indictious*, *professus Mącz*; *certus*, *evidens*, *planus Cn* (841) : *BierEz R4*; Podzże lotrze/ zwodtza ludu bożé^{g0}/ dzis iuż będzie iawną zloftz twoia. *OpecŻyw* 117, 134v; *PatKaz III* 136v [2 r.]; *BartBydg* 108b, 126; Nie ieft mała rzecz od iawnego á fzkodliwego błędu odstąpić. *BielŻyw* 144, *nib* 3, 167; złe rozmawianie ieft iawna droga ku grzechom *BielŻywGlab nib* 12; *GlabGad G*, H6; *MiechGlab* 87; *WróbŻolt* 16/2, Q3v; *RejPs* 65; iawna ieft Hiftoria o Ezechiafzu krolv Iudfikim *SeklWyzn* 2v, d2, g4; *RejJóz F*, H6, L5v; *LibLeg* 11/160; *SeklKat X2v*, Z2v; moje yeft jawne pjłmo Ktore na fwiat jałnie wyfłło *RejKup y3v*, o2v; *HistAl K2v*; *MurzNT* 43v, *Ioann* 7/4; *Diar* 49; *DiarDop* 108; *GliczKsiqz B2v*; *LubPs M2v*, N3 *marg*, R6v *marg*, V2, Y2v, Zv *marg* (15); *GroicPorz n3v* [2 r.], dd2; Iefth tełz w Ewanieliey Świętey iáwne mieyfce o żenie włafney Piotrá Świętego. *KrowObr* 223v, 33, 148v, 151v, 201v, 221 (11); Sćifnęła go náturá z inemi przypadku/ Ktorzy iey wżeteczności fą iáwnymi fwiádki. *RejWiz* 137v, 161v, 174v *marg*, Cc6v; *Leop Eccle* 4/4; Pánie Stádnicki miły/ to ieft bluźnierftwo Sákrámentárfkie iáwne *OrzList* h2, a4, b, b3, d4v, h3v (9); wżytko tho co iefth ná świece ftworzono/ ma fwoy początek y dokończenie/ y iáwny ieft koniec ich. *BibRadz 4.Esdr* 9/5, *2v, 1.*Cor* 3/13, I 133 *marg*, 138 *marg*; *OrzRozm A4*, C3v, D, E2, Sv (8); Piątego tedy dnia stáła fie nád nim pomftá Boża iáwna/ iż robacy żywot iego bez przeltánia gryżli aż do śmierci. *BielKron* 142, 91, 128, 152v, 199, 341 (21);

GrzegRóżn E3v; *Aperte falsum*, *Szcziry fálłz/ yáwna łefz. Mącz* 278d, 55c, 81a, 273a, 278d [2 r.], 452c (14); w téy nowéy Ewányeliéy iáwné piekło y potępienié/ ludziom vpornym zámknióné iéft *OrzQuin* L2, Bv, C3v, Kv, X4v, Aav (14); Gdy fię kto chćiał o krzywde iáwną ná mię fkárzyć/ Muiał fię nieboraczek na mym ogniu fpárzyć. *Prot* A3v, B2v; *SarnUzn* Ev, F8; Trołká nie bes iáwney przyczyny á długo/ [...] Melánkolią á ofzálenie známienuie. *SienLek* 19v, 1, 16, V3v; *RejAp* 52, 124v, E3; *RejPos* 10, 86, 87v, 218v, 307v (24); *GrzegŚm* A4v [2 r.], 32; *HistLan* Fv; *KuczbKat* 150; *RejZwierc* 5, 37v, 50, 188v, 255 (11); *WujJud* 83, 90, 123, 192v, 234v, 243 (19); Kroniki Kościelne [...] iáwny fálłz wiela Trádyciy [...] pokázuią. *WujJudConf* 42, 55, 219v, 221v, 241, 242v; *RejRozpr* cv, c2, c2v; *RejPosWstaw* [41⁴]v, 42; *BudBib* 4.Esdr 9/5; *BudNT* 1.Cor 11/17 [19], 1.Ioann 3/10; *CzechRozm* Av, 1v, 7, 82v, 217v, 241v; *PapPan* Ilhv, [Hh5]; To iefli wczynimy/ wżytkim tę iáwną o łobie wiadomość damy/ że pokoiu wielce prágniemy *ModrzBaz* 104, 9, 31, 44, 53, 65v [2 r.], 73; *ModrzBazBud* ¶6v; *SkarJedn* 22, 343; *Calag* 370b [2 r.]; *KochPs* 44, 50 [2 r.], 81, 86, 134; Białych głow fpowiedzi nigdy w kącie słuchác niechćiał/ iedno na mieyfcu iáwnym y oczom ludzkim przeyrzyłtym *SkarŻyw* 292, 41, 102, 161, 392 (13); Y przywiódł ich do fprawy pátrż iák Hetman fprawny/ Wiele waży na woynie/ małz tu przykład iáwny. *StryjKron* 230, 59, 61, 215, 787; *CzechEp* 62, 80, 172, 193, 362; áczem y fam miał był wołą nieco wedle baczenia y rozłádku niego odpifác/ widząc ták wielkie [...] y iáwne potwarzy niewinnych *CzechEpPORz* *3v; *NiemObr* 31, 131, 134, 178; pijańftwo/ iáko Seneká mędrzec Pogáńfki powieda/ iéft iáwne fzáleńftwo. *WerGośc* 243; *WerKaz* 296 marg, 298; *KochPieś* 27; *ArtKanc* M18v; *Calep* 635b; *Phil* C4, E3; *KochPij* C, Cv; *OrzJan* 79, 108; *LatHar* 116; *RybGęśli* Dv; niechay pámiętáią Neutrales, [...] że ie P. Chriftus kładzie w poczet iáwnych nieprzyaciól twoich/ y kościołá fwego. *WujNT* 50, 67, 404, 425, 2.Cor 5/11, s. 869 (25); *WysKaz* 36; *SarnStat* 390, 494, 897 [2 r.], 1163, 1308; *GrabPospR* M4v; *PowodPr* 23, 43; *CiekPotr* 79; *CzahTr* A3 [2 r.], 12; *GosłCast* 48, 66, 76; VSzeláka rzecz iáwnieyfa dołwiádczoná bywa/ Kiedy więc kto iey owo fkutecznie záżywa. *PaxLiz* B2v, Bv, Cv, D4v, E2v, E3; *KlonWor* 30, 62, 64, 69, 72.

jawny u kogo (1): Wiedząc tedy on ftrách Páńfki/ ludzie ku wierze przywodziimy/ á ieftechmy v Bogá iáwnemi *BibRadz* 2.Cor 5/11.

jawny komu (43): *OpecŻyw* 13v; miałem na to bacžnofc aby ten lift záleczáiąci nie tylko famym wczonym ale też y poľpolitemu człowieku [...] był iawny. *WróbŻółtGlab* A5v; *RejPs* 57v, 206; *SeklKat* X2v; *MurzHist* Ev; *LubPs* N marg; *Leop Deni* 29/29; *BibRadz Matth* 6/18; Res celebrata omni sermone, Rzecz poľpolitemu człowiekowi yáwna. *Mącz* 45d, 208a, 473c, 51 ld; *SienLek* Ttt4; *HistRzym* 9v; *BielSpr* 40, 46; *BialKaz* H; Iáwna iéft zádość moiá tobie/ wieczny boże *KochPs* 56, 14, 35; *SkarŻyw* 131; [Bogu] iáwne iéft serce moię *CzechEp* 338; *KochFr* 53; *LatHar* 484; Wiedząc tedy ftrách Páńfki ludzie námawiamy: lecz Bogu iáwnemi iéftełmy [manifesti sumus] *WujNT* 2.Cor 5/11; *SarnStat* 14; *PaxLiz* E2v Cf »wszem jawnym«.

jawny przed kim (5): *SeklWyzn* c4; *MurzNT* 66; *BibRadz Eccli* 39/23; *BudBib Eccli* 39/23; Iáwne też iéft [serce moje] y przed Sędżim od niego poľtanowionym *CzechEp* 338.

jawny na czym (3): vmorzenie Pána Iefufowo ná čiele nofząc/ aby y żywot Iefufow ná čiele náłzem był iáwny. *BudNT* 2.Cor 4/10. Cf »jawnym na wszem«.

jawny w czym (7): *BibRadz Prov* 26/26, *2.Cor* 5/11; mużę tego dowodu mieć pewny początek/nád który/ [...] iáwnieyfzy/ być w tym dowodzie nie może *OrzQuin* Tv; áby y żywot Iefułow iawny był wśmiertelnem cíele náfzem [ut et oita Iesu manifestetur in carne nostra mortali] *BudNT 2.Cor* 4/11; *ModrzBaz* 133; *SkarJedn* 276; *WysKaz* 33.

W *przeciwstawieniach*: »jawny ... tajemny (15), skryty (11), pokątny (a. pokątnie) (5), zakazany (2), cichy, kryjomy, milczący, nieodkryty, pokryty, potajemnie, schowany, zakryty, w zasłonie« (42): *OpecŻyw* 43; *PatKaz II* 65v; *PatKaz III* 136v; nieprzyacielńkie siđła iawne fą, ale zawić przyacielńka fkrta iefth *BielŻyw* 17; *LubPs E3v marg*; *GroicPorz* 12; *KrowObr* 182v; *RejWiz* 9v; *Leop Deut* 29/29; *UstPraw E3v*; *BibRadz Prov* 27/5, *Eccli* 17/13; *PAn Kryftus* [...] człowiek iáwny/ Bog w záłonie/ [...] ráczył sie národzić roku pánowania Rzymskiego Cefárzá Oktáwianá *XLII BielKron* 138, 162, 413v; *Mącz* 438b; *OrzQuin* H4; *BiałKat* 43v; *HistLan* B4; *RejZwierc* 147; *WujJudConf* 82, 180v, 212v; *BielSpr* 20; *RejPosWstaw* 44; Tobie iáwné/ y krijomé Złóści náfze fą wiadomé. *KochPs* 137; *SkarŻyw* 173, 353; *StryjKron* 360; *CzechEp* 17, 326; *ArtKanc* T; *ActReg* 126; Przyście Syná Bożego nie będzie tájemne/ ále iáwne. *WujNT* 264, 27 *marg*, *Bbbbbbb2*; *SarnStat* 156; *GosłCast* 49; *SkarKazSej* 675b; *SzarzRyt* B.

W *porównaniach* (4): y będąc oni [gramatykowie] wilkámí iádowitymi iáwnymi/ zmyfláią fye być Pálterzámí Bożymi owieczek Páńfkich *OrzList* g4; *OrzQuin* Y2v; *BudBib Sap* 18/16; náuká Pána Chriřtułowá/ iáko blyfkáwicá/ iáwna y iálna iefť po wlyztkim świece. *WujNT* 267.

W *charakterystycznych połączeniach*: *jawna* (-y, -e) *anarchija*, *bałwochwalca* (6), *bałwochwalstwo* (2), *bluźnierstwo* (3), *bluźnierz* (2), *blazeństwo*, *błąd* (12), *bunt*, *cnota* (3), *dekret* (2), *dług*, *droga* (2), *ewangelija* (3), *falsz* (9), *falszerz* (3), *głos* (2), *gniew* (6), *gwałt* (2), *gwałtownik*, *hipokryta*, *historija* (5), *imię* (2), *istność* (2), *karanie* (3), *kaźń* (3), *kłamstwo*, *koniec* (2), *krzywda* (7), *łaska* (2), *leż*, *miejsce* (16), *moc* (2), *modlitwa* (3), *możność*, *nauczyciel*, *nauka*, *niebezpieczeństwo* (*niebezpieczność*) (4), *niechuć*, *niecnota* (4), *niedostatek*, *nieprzyjaciel* (14), *nieprzyjaźń* (3), *obietnica* (3), *obraza*, *odpowiedź* (4), *ofiara* (3), *okrutność* (*okrucieństwo*) (3), *opisanie*, *opowiedanie*, *oświadczenie* (2), *oznajmienie*, *pismo* (11), *plaga* (3), *pochlebnik*, *pochlebstwo*, *poczesność*, *pomsta* (10), *powieść* (3), *przekłęctwo* (2), *przyczyna* (6), *przykazanie* (2), *przykład* (6), *rozeznanie*, *rozkazanie* (3), *rozmowa* (2), *skrytość*, *słowa* (3), *szłżba* (2), *sprawa* (7), *sromota* (2), *staranie* (7), *swowolność*, *szaleństwo* (3), *szyderstwo* (3), *świadek*, *upadek* (3), *uznanie*, *wesele* (2), *wiadomość* (5), *wojna* (5), *wola*, *wyrażenie* (3), *wyrzecznie*, *wywod*, *wyzna(wa)nie* (6), *zakazanie*, *zawiść*, (12), *zwyczaj*.

Przysłowia: Nigdy iáwney bitwy nie zwodz/ gdzie sie nie řpodziewalf zwycięftwá. *BielSpr* 36.

Gorfy iefť zdraycá domowy/ Niźli nieprzyjaciel iáwny *BierEz* R4.

bibl. Gdzie wołow niemáfz/ żłob prozny bywa: á gdzie wiele zboża/ tám iáwna moc wołowa [*Ubi non sunt boves praesaepe vacuum est ubi autem plurimae segetes ibi manifesta est fortitudo bovis.*]. *Leop Prov* 14/4.

Fraza: »jawna (jest) rzecz« = *res apparet, confesso est expertum est, liquet, palam res est, subiecto oculis res* *Mącz* [*szyk zmienny*] (64): gdi v [...] źwierząt głowa iefť podługowata, przeto y iey człónki nie fą okrągłe, iako to rzecz iawna. *GlabGad* B8v; *MiechGlab* 49; *RejPs* 65v, 69, 181; *KromRozm II* b4v; *GroicPorz* bb2v; *BibRadz 1.Cor* 15/27; *BielKron* 229v, 231 [2 r.]; zbytnie pieřczenie rodzicow/

zwykło znikczemniwać młodzieniafzki: Czo wtych częftokroć iawna rzecz bywa/ ktorzy od wdow mátek w rofkofzach bywayą wychowani. *KwiatKsiqz* E; *Mqcz* 163a, 167a, 195b, 273a, 278a (8); *Prot Dv*; *SarnUzn* C5v, E3; *SienLek* a2; *LeovPrzep* bv; *RejAp* 64, 108; *RejPos* 13; *KuczKat* 1, 135, 145, 225, 235, 290; *BielSpr* 46; *WujJudConf* 235, 238v; *RejPosWstaw* [143³]v; *BudNT przedm* b2, b8v, c4, c4v; *CzechRozm* 166v; To też iawna rzecz ieft [*planum est*]/ iż tem mnieyfze w Rzeczypořpolitey ná cnotę/ y ná dobre ludzi baczenie bywa/ czem w wietřzem ieft podřiwowaniu zacnoř rodzaú y bogáctwá. *ModrzBaz* 46v, 12v, 42v, 91v, 113v, 122v (7); *SkarJedn* 309; *SkarřYw* 206; iawne fá rzeczy/ iáko fię ten Grzegorz Ianowi Konftántynopolitánřkiemu Břkupowi záftáwiał *NiemObr* 60, 13, 71, 127, 173 (6); *PaprUp* Lv; dáleko więcey iawna rzecz ieft [*manifestum est*]: ieffiže ná podobieñstwo Melchifedechá náftawa infzy káplan *WujNT Hebr* 7/15, s. 11 *przedm*, 460, 560; *PowodPr* 29.

Zwrot: »jawnym [kogo, co] (u)czynić« (11): Vřfem iawnó mily panie pořtrachu twógo znamię vczyniles *OpecřYw* 87v; *WróbřOłt* gg5; *MurzNT Matth* 12/16; *Leop Ps* 97/2; *Decreta iudicum promulgare*, Vřtáwy á skázánia ředřiów yáwne wřzem vczynić. *Mqcz* 235c, 511d; *BielSpr* 40; *CzechRozm* 136; *ModrzBaz* 82; *ArtKanc* T; *WujNT 1.Cor* 3/13.

Wyrażenia: »jawny cud, dziw« (7 : 1) (8): ktorych [ojców] zacnoř/ Bog y zá żywotá y po řmyerći ich yáwnymi y rozlicznymi cudy obyáwił *KromRozm I D3v*; *LubPs* dd3v; *BibRadz 4.Esdr* 9/6; A co o nim [...] řwięci Prorocy pod figurámi powiádáli/ to [...] widomie raczył ořwiecić á obiáñnić [...] iáwnemi á nie człowieczeńřkiemi dziwy řwemi *RejPos* 338, 196v; *RejZwierc* 48; *BudBib 4.Esdr* 9/6; *SkarřYw* 277.

»jawny dowod« (3): *GroicPorz* hh2; Słyřząc tedy/ ták iawne dowody/ y řwiádectwá/ o roznořci wiernych/ od niewiernych: [...] ktoř ták mądry będzie? ktorzyby w to vgodřić vmiáł? *NiemObr* 13; *ActReg* 163.

»droga jawna« = *szlak, trakt* (1): Przykázuiemy [...] áby od tego miáftá Perskiego ář do Macedoniey drogá była iáwná [!] y pořpolitá *HistAl* G4v.

»jawna figura« (1): Ten Ołtarz/ był iáwną Figurą Krzyřá S. *OrzQuin* Nv.

»grzech (jest) jawny« = *peccatum manifestum Vulg* [*szyk 7 : 7*] (14): *SeklKat* X3 [2 r.]; *LubPs* E3v *marg*; *RejPos* 214v; grzech iáwny widzim/ ále pokáíánia grzeřzácego [...] ná řercu iego/ widziec niemořem. *SkarřYw* 100, 184, 511; *WujNT 1.Tim* 5/24; *SkarKaz* 279a, 352b; O řzořtey chorobie Rzeczypořpolitey/ która ieft dla grzechow iáwnych *SkarKazSej* 702, 664b, 675b, 702b *marg*.

»jawne lice« = *oczywisty dowód winy* (2): *RejřOz* H6; [X.K.] z řłowá Bořego řzydři [...] iawne ná fię/ y kořciól řwoy/ lice wlokęc *CzechEp* 191.

»jawne objawienie« (3): *RejPos* 118v; o perřonách nikt fię z rozumu przyrodzonego domyřlic nigdy nie mógl/ poki iawne obiáwienie z niebá o tym nie zářzłó. *SkarKaz* 274b, 275b.

»jawna pokuta« [*szyk 4 : 1*] (5): *SeklKat* X2v, X3 [2 r.]; Ambroży S. [...] Theodozyuřzá Cefarzá karał y iáwną mu w kořcióle pokutę zá grzechy iego iáwne/ dawał *SkarřYw* 511; *WujNT* 80.

»jawny post« (4): Nie zákázuięc tu Pan iáwnych pořtow/ iákie w piřmie řwięty m y vchwalone y vřtáwione były *WujNT* 27, 27 [2 r.], Bbbbbbb2.

»jawna prawda« (5): *LubPs* aa5v; *Cur impugnas ea quae manifeste vera sunt*, Czemu řie temu przeciwiřł co yáwná prawdá yeft. *Mqcz* 330b; *RejPos* 205; tacy ieftefmy ludzie/ iż przeciwkó iáwney

prawdźie [*apertam veritatem*]/ dopuŝzczamy kłamŝtwu przez tak wiele wiekow pánowác *ModrzBaz W*; *KochPs* 59.

»jawne proroctwo« [szyk 11 : 2] (13): *RejPs* 67v; *LubPs* L2v, P4, T4 [2 r.], X3v *marg*, X5 *marg*; *BielKron* 73v; ACz były iáwne Proroctwá o Pánu náŝzym/ á wŝákoŝ zyáwiemu iego nigdy był čás nie połoŝon. *RejPos* 35v, 3, 57, 66v; *BudNT* EE6v *marg*.

»jawne przyŝcie« (1): A teŝ áni wzwiemy kiedy ná nas przypádnie y tho iáwne á iálne przyŝcie iego *RejAp* 191.

»jawna rzecz« = *clara a. testata res Mącz, Cn; famosa causa, evidens a. nota a. perspicua res Mącz; confessa res Cn* [szyk 13 : 4] (17): *GlabGad* L5v; zwaŝchey ŝthroni za wŝche thakowe ŝzbitheczne rzeczy pochodzą y yawnje ŝlą *LibLeg* 11/141; *RejKup* x5v; *Mącz* 55c, 117c, 278d, 452b, 494c; *OrzQuin* H4; *GórnDworz* Bb6; *RejPos* 81, 111; w rzeczách iáwnych [*in rebus manifestis*]/ człowiek dobry od pocŝciwey przyŝtoynoáci odŝtępowác niema. *ModrzBaz* 27v, 133; *CzechEp* 195; *NiemObr* 153; *Powod* 13.

»jawny sąd, dzień (Boŝy a. pański)« = *sąd ostateczny* [szyk 2 : 2] (3 : 1): Słońce lie w ciemnoŝci obroci/ á kŝieŝyc w krew/ pierwey niŝli dzień Páńŝki przydzie wielki y iáwny [*dies Domini magnus et manifestus*] *Leop Act* 2/20; *OrzRozm* C3v; drŝálo/ iáko ná iáwnym Sądŝie Boŝym/ ŝtráchem y boiáŝniá/ ono kazánié wŝytko *OrzQuin* Y2v; *RejZwierc* I84v.

»jawne ŝwiádectwo« [szyk 27 : 2] (29): *RejKup* ŝ2v; nie zádaway mi nieprawdy/ [...] gdyŝ ci oto iáwne ŝwiádectwá przed otzy kłáde. *KrowObr* 9, 26v, 122v, 146, 153, 207v (11); *RejPos* 63, 106v, 107, 133, 135v; *RejPosWiecz*² 95v; *WujJud* 143; *BialKaz* G4; *KarnNap* F2; *ModrzBaz* 118v, 132; *StryjKron* 350; *NiemObr* 13, 117; Ian iáwne ŝwiádectwo dáie o Chriŝtufie poŝlom Zydowŝkim/ ludowi/ y wlaŝnym vczniom ŝwoim. *WujNT* 34 *przedm*; *SarnStat* 326; *SkarKaz* 3.

»(wszemu) ŝwiátu, na wszy(s)tek ŝwiat (a. wszytki strony), w ŝwiecie, po wszytkim ŝwiecie jawny« [szyk 9 : 9] (11 : 4 : 1 : 2): *MurzHist* Ev; *LubPs* N *marg*; *BielKron* 152v; *Testate et manifestae res, Wŝzemu ŝwiátu yáwne. Mącz* 208a, 473c, 511d; iedno nierozumiey ábych mowił o tych rzeczách ktore iáwne w ŝwiecie ŝlą *SienLek* Ttt3v; *BielSpr* 46; *BialKaz* Hv; iáwne ielŝ ná wŝyŝtek ŝwiát miłoiŝdzie twoie *KochPs* 59, 14, 26, 59, 210; *Skarŝyw* 131; *LatHar* 484; *WujNT* 267; *SarnStat* 14.

»jawny wizerunk« (1): Tego wŝyŝtkiego iáwny wizerunk rozgá oná Moizeŝzowá okázowála *WysKaz* 8.

»wszem (a. wszytkim), kaŝdemu, ludziom (jest) jawny« [szyk 8 : 6] (9 : 3 : 2): *Opecŝyw* 87v; *FalZioł* IV 36d; *SeklKat* X2v; *KrowObr* 178v; *BibRadz* *Matth* 6/18; ielŝ iáwna wŝyŝkim ŝzczodroŝć a ŝwobodá ŝtanu mego *BielKron* 332v; *Mącz* 143d, 235c; *Prot* Dv; iáwne to ŝlą rzeczy kaŝdemu/ ktoremi lie czne biaległowy wŝlawiły *GórnDworz* Bb6; *WujJudConf* 247; *StryjWjaz* A3; *CzechRozm* 136; *WujNT* 1.*Tim* 4/15.

»jawny na wszem« (2): *RejZwierc* 104v; ŝády twoie iáwne ná wŝzem ŝlą. *RejAp* 128.

»jawne zjawienie« (1): Ian ŝwięty opowiadał iuŝ iáwne zyáwienie iego [*Zbawiciela*] *RejAp* 52.

»jawny znak« [szyk 20 : 1] (21): *FalZioł* V 32v; iáwne á ŝtráŝliwe znáki okázuią lie nádemną ŝrogoŝci twoiey *RejPs* 130v; *LubPs* dd4; *KrowObr* A4v, 87, 129v; *BibRadz* I *3v, 17 *marg*; *BielKron* 128v; połoŝ ná boláczkę [...] grochowé ŝiárno/ ielŝlic wŝchnie/ á ból ŝye nie wŝy/ znák ielŝ iáwny ŝmierci

SienLek 125v; *RejPos* 57, 106v, 113v, 189v, 196v (8); Krzeft wiecznego żywota/ [...] iawnny znak nam dawa *KuczbKat* 110; *RejZwierc* 48; *KochPs* 130.

»szeregi: »jawnny i dowodny« (1): [Żydzi] y po dziś dzień bluźnią: nie przypuścziąc iawnnego y wielce dowodnego obiawnienia o trzech w bołtwie iednym perłonách. *SkarKaz* 275b.

»jawnny, (a, i) jasny« [szyk 21 : 7] (28): YAwne á iálne wyliczenie wżytkiey nędze narodu ludzkiego ielt w Pfalmie tym *LubPs* T6, P4, T4, dd4, ee5, X5 *marg* (9); *BibRadz* I *3v; *Mącz* 12c, 208a, 303a, 454b, 494c; *RejAp* 28v, 191; *RejPos* 36, 69, 277, 338v, 339; *RejPosWiecz*² 95v; nam Pan nález pogrołzki iákies iawnne a iálne ze wżech ftron okázowác raczy *RejZwierc* 255, 184v; *Calep* 377a; *WujNT* 21, 267.

»jawnny a nieomylny« (1): thu w wży fwe fłyfzyfz iawnny á nieomylny dekret Páná fwego *RejPos* 249v.

»jawnny i oczywisty« (1): ktory [dziw] fię [...] przy iawnnym y oczywistym fwiadectwie wiela ludzi tráfił. *StryjKron* 350.

»jawnny, (a) odkryty« (3): Potym [miał być kościół psowan] iawnnym gwałtem á odkrytym okrucieństwem. *LubPs* A4; A4; *Mącz* 278d.

»jawnny i osobliwy« (1): w tym Pfalmie/ [...] wylicza nie tylko iawnne cudá/ ále y ofobliwe y włafne ludu onego *LubPs* dd3v;

»otworzony, (a) jawnny« (2): pogładáy w rany ftworzyciela twego/ ktoré fą otworzoné/ a ku wierzeniu wnątrz iawnne. *OpecŻywPrzedm* C3v; *Mącz* 278d.

»jawnny, (a) pewny« = *planus et certus* *Mącz* [szyk 3 : 2] (4): *Mącz* 303a, 494c; *RejPos* 322; [my mistrz] zftąpieniem y wyrzeczeniem fie wiecznym/ nieodezwánym/ dobrowolnym/ zá pewną y iawną wiadomością/ Nam potomkom y Zakonowi nálezmu zftępuiemy/ odrzékamy *SarnStat* 1089.

»jawnny, i (a) pospolity« [szyk 4 : 3] (7): *HistAl* G4v; *GroicPorz* 11; *Mącz* 329b, 473c; Zbory álbo zchadzki wiernych Bożych nie máią táiemne być/ [...] ále iawnne y połpolite *WujJudConf* 180v; *LatHar* 186; *WujNT* 310.

»jawnny a sławny (a. rozślawiony)« (3): Magno theatro spectata familiaritas, Dobrze yásna/ yawna á sławna przyiąźn y záchowanie s kim. *Mącz* 454b, 87c, 473c.

»jawnny, (a) szczery« [szyk 2 : 2] (4): *OrzList* bv; *OrzQuin* C4v; *RejPos* 205; Które [żądze] nikomu przed tym nie były odkryté/ Przed nim ftánęły/ fcyré/ iawnné/ y odbyté. *GosłCast* 49.

»jawnny, (a, i) świadomy« (3): *Mącz* 279a, 452b; Niech twoiá miłosierna miłość/ też łáfkę świátu iawnną y świadomą czyni *LatHar* 484.

»jawnny, (a, i) wiadomy« [szyk 4 : 1] (5): *Mącz* 119c, 406b; ták przyrodzenie nález fpráwiło/ ábyfmy z iawnnych y wiadomych nam rzeczy/ poftępowáli ku rzeczam táiemnym y niewiadomym *OrzQuin* 114; *ModrzBaz* 133; *LatHar* 165.

»jawnny a widomy« (2): Połyłam W.M. ty kfiáfzki/ z roznych fentency y s przypadkow omyłności fwiátá tego/ iawnnych a widomych zebrane *RejWiz* A4, 161 v.

»jawnny a (i) znaczny« (3): *ActReg* 140; *SarnStat* 226; A gdy fię co pewnego y iawnny á znaczny grzech pokaże: drugie miłosierdzie każe Pan Chryftus czynić: Nie potępiác. *SkarKaz* 279a.

»jawnny i wszemu światu znajomy« (1): imię ich (Chrześcijanie) iawnne y wżemu światu znaiome. *WujNT* 443.

W przen (4) : Wrócił mię z dziwnych obłędliwości Ná ściéłzkę iawnny fprawiedliwości *KochPs* 33; Fałż/ zdrádzie ná świat oddał iawnne przywileie. *GosłCast* 71.

Wyrażenia:»jawnny gošciniec« (1): A ták kto namniey sřapi s tey drogi iego/ á s tego iáfnego á wtorowanego iawnnego gošcinca Źwięthem i łowy iego/ [...] iuż [...] żadnym obyczáiem nie będye iie mógl dopytáć do Bogá *RejPos* 293.

Szereg: »jasny a jawnny« (2): kto tey ták iáfney á iawnney Źwiátłości odstapi/ tho iest/ woley/ rofkazania/ y inych poštěpkow Pána Źwego/ iuż mušić chodzić w ciemności *RejPos* 338, 293.

α. *N sg f w funkcji orzecznika: jawna rzecz; ignotum est ModrzBaz; manifestum est Vulg* (14) : *Leop* 1.*Ioann* 2/19; to iuż nie będye iawnna/ że nie zawnżdy diřtinete Bog o tobie mowi. *SarnUzn* C8v, C8v; *RejPosWstaw* [110³]v; To iuż iawnna iź Bogá nikt nie widział *CzechRozm* 50, 22v; *ModrzBaz* 28v; *CzechEp* 46, 87, 135, 190, 233, 359; Abowiem iawnna iest iź z pokolenia Iudá pořzedł Pan nář *WujNT Hebr* 7/14.

a. *Oficjalny, urzędowy, prawomocny, legalny instytucjonalny; publicus JanStat* (143) : *MurzNT* 76; káźde piřanie ktoremu wedle zwyczáiu mieyřtca bywa wierzone/ zá iawnne bywa poczytano. *GroicPorz* y3, n3v; *OrzRozm* Bv; Woiewodá Poznánřki/ [...] był iawnnym obiáwieniem od krolá/ dla řpuřtořzenia Polřkich kráin/ oczyřcion *BielKron* 373, 272, 370, 374; Cefarz Domicianus yawnnim mánđatem zákazał áby řaden nie śmiał nowin wdźieráć/ álbo nowych ogrodów y winnic czynić. *Mácz* 251d; *KuczbKat* 60; Przetoż máią być zgromáďzenia wćciwe/ iawnne/ w ktoryeh głos Ewángeliey Źwiętey ma być opowiádan *WujJudConf* 220, 219v, 227; O iawnnem miánowaníu imion tych ktorzi się wrzędow domagáią [*De nominibus eorum publice propendis*], *ModrzBaz* 39; *SkarJedn* 273, 319; Clarigatio – iawnne ořzwiazczenie, iawnną odpowiędz *Calep* 204a; *WujNT* 288, 362; iestli męřobóycá nieořiadły á o męřoboyřtwo przez pozew nář [...] pozwány niepořłuznie przed námi nie řtanie/ ma byđ iawnnym wywołániem [*publico edicto JanStat* 608] przeze cřci obwołan *SarnStat* 606; tákże go [*tego ktory rzeczpospolitą obraził*] řkázuiemy nářzym y kroleřtwá nářzego Polřkiego iawnnym byđ nieprzyaciélem/ y zdraycá [*publicum hostem et fraudatorem JanStat* 88]. *SarnStat* 980, 261, 275, 605, 914, 1229 (11); *PowodPr* 36.

W charakterystycznych połázeniach: jawne (-a, -y) akta, anatema, mandat, mianowanie, obwołanie (przywołanie, wywołanie) (10), odpowiedź (2), ořwiadczenie, zasiedzenie (2), zebranie (2), zgromadzenie (2).

Wyrażenia: »jawnny dekret« (2): Cefarz Kárzeł [...] dáł wywołáć iawnnym dekretem Luterá *BielKron* 197v, 405,

»kláwa jawnna« (1): Wyznawam [...] wedłvg [...] Concilium Meldeńkiego/ yř ma być kláwa iawnna/ na ty/ ktorzy iawnnie grzeřzą *SeklWyzn* d2.

»ksiáźki jawnne« (1): Páweł wydał ksiáźki iawnne/ chcáć błáď wykorzenić s kořciółow *BielKron* 215v.

»jawnny list« [szyk 4 : 2] (6): *GroicPorz* y2v [3 r.], y3, oo2; Cefarz [...] dáł wywołáć Sáľkie Kfiáźę y Lántgráfá iawnny mi liřty/ iáko niepořłuzne/ niedowiárki *BielKron* 226v.

»persona jawna« (2): Piárz/ iest perfoná iáwna/ godna/ przyfýgą w Mieście obwiázana/ ku ípifowánium ípraw Sądowych [...] wyrozumnymi íłowy. *GroicPorz* d3v, aa3v.

»jawny pisarz« = *tabellio, obsignator Mącz* [szyk 13 : 10] (23): *MetrKor* 59/75, 77v; *ComCrac* 21; w Práwie [...] Máýdeburfkim/ o iáwnych Piárzoch y ich pífaniu nie iest ták pilné ítáranie y doglądanie *GroicPorz* d4v, y2v, y3; *RejWiz* 58v; *Mącz* 392d, 438a; *SkarŻyw* 309; *ZapKościér* 1585/60 [2 r.]; *WujNT* 8; Teftáment oboygá práwá ten iest/ ktory przed iáwnym Piárzem bywa *SarnStat* 215, 112 *marg*, 221, 222, 1105, 1108 (8); Iáwne Piárze y Prokuratorzy/ Będziefz bogácił/ dáiąc im pobory *KlonFlis* H2v; *KlonWor* 70.

»prawo jawne« (2): Pitacus [...] prawo iawne wftanowił *BielŻyw* 12; *KochPs* 142.

»jawne słowa« (2): Kufpinian od Cefárzá iáwnymi íłowy oznaymił wżzemu ludu ziednoczenie krolow s Cefárzem *BielKron* 414v; Nuncupata voluntas, Oítáteczna wola Teftámentarzówá yáwnymi słowy przy obliczności kilká świadkow vcziniona. *Mącz* 254d.

Szeregi: »jawny i dowodny« (1): A ktoby [...] [o *zgubie listów*] iáwnego y dowodného świádectwá [*legittimum testimonium JanStat* 102] álbo oświádczenia przed Stároftą y Woiewodą [...] nie vczynił: tákowy [...] iuz nie otrzyma odnowienia *SarnStat* 326.

»jawny i osobliwy« (3): LIfty íą dwoiákie/ Iáwne y Ofobliwe. Iáwny Lift iest/ kthory ręką iáwnego Piárzá bywa nápiíány albo podpíány/ albo pieczęcią Vrzędowá zápieczętowány. *GroicPorz* y2v, y2v, oo2.

»jawny i osobny« (1): [*rozkazujemy*] ábyście ninieyfzýy zapowiedzi náfzýy wiernie y mocnie przeftorzégáli: [...] y po wżyfłkich mieyfłách iáwnych y ofobnych [*locis publicis et privatis JanStat* 261]/ á zwłáczá gdzie íády będá/ [...] [*kazali obwołać*] *SarnStat* 219.

»powszechny a jawny« (1): Iest íełzce y trzeci ípofob ípowiedzi w Kościele Chrześciánfkim/ [...] pożyteczny dla tych/ ktorzy [...] nieprzeftawiaią ná powfzechney a iáwney íłowá Bożego abfolucyey *WujJudConf* 84.

α. *O czynach przestępczych i tych ktorzy je popelniają* (63) : *GroicPorz* ii4v; *Mącz* 97b; Nie odwłaczay karánia przeftępcy iáwnemu/ Dla przeftrogi Dworzánom y íłudze przyfzłemu. *Prot* D2v; *RejPos* 166v; *RejZwierc* 261v; niemáfz w piśmie świętem/ [...] o tem/ áby gromády złodzieiow/ mężoboiec / y ínfzych złoczyńcow iáwne być miály. *ModrzBaz* 54; *SkarŻyw* 88; Bog tę Koronę karze/ zá to iż tákowe iáwne morderze zdrowo wypufzczáłá. *PowodPr* 67, 21.

W przeciwstawieniu: »jawny ... domniemany, tajemny, zmyśloný« (3): *GroicPorz* ii4v; íłowy poftępowác trzebá/ [...] ábyfmy niemieli zmyślonych Kátolikow/ ktorefmy ználi być iáwnymi Heretykámí *CzechEp* 40, 46.

W porównaniu (1): o ktorym [*fundatorze*] biją kfięgi/ y pífzą lífty o nim/ iáko o złoczyncy iáwnym *OrzList* h4v.

Wyrażenia: »jawne cudzołostwo« (6): *LibMal* 1551/161, 1554/193; A ítąd co vrofło iuz káždy baczyć może/ iákie łotroftwá/ iákie iáwne á niewftydliwe cudzołostwá *RejAp* 171, Ff2; *WujJud* 133v; *SkarKazSej* 705a.

»jawny cudzołoznik« (3): *SeklWyzn* d2v; Iawni czudzolońnik [...] kiedy by [...] przifzedł náfpowiec porozgrzeffenie/ tedi ípowiednik mamu wftawic yawną pokutę *SeklKat* X2v; *RejPos* 166v.

»jawne heretyctwo, kacerstwo« [szyk 1 : 1] (1 : 1): *CzechEp* 46; Kácerřtvo iáwne/ ábo obroná/ y pochwalenie iego. *LatHar* 113.

»jawny heretyk, kacerz« [szyk 2 : 1] (2 : 1): Sewerá/ yáko yáwnego kácyrzá/ [papieř] zákłá *KromRozm III* P5v; iefliby teř to prawdá bylá/ žeby lię heretyk ktory iáwny pokazał/ [...] tedy przed się y tákiego zábijác nie da: ále lię go tylko rádři wyřtrzegác *CzechEp* 44, 40.

»jawne krzywoprzysięstwo« (4): *SkarKazSej* 705a; *OrzJan* 115; boię lię žeby Pan Bog/ zá to iáwne [...] krzywoprzysięřtvo Krolow obránych/ nas naywięcey nie karał. *PowodPr* 45, 45.

»jawny męřzobojca« (2): *SeklWyzn* d2v; Iáko łá iáwni lichwiarze/ iáwni męřzoboycze/ iáwni cudzołoznicy/ iáwni oni złoczyńce/ ktorzy [...] lud Páńłki łupią á odzyeráią *RejPos* 166v.

»jawne męřzobojstwo« [szyk 1 : 1] (2): Manifesta caedes, Iáwne męřzoboyřtvo. *Mącz* 208a; *SkarKazSej* 704a marg.

[»jawny uczynek«: Iáwny vczynek troiáki ieft. Naprzod/ iř [...] záprzec vczynku niemože/ bo ieft ták iásny, iákoby lię go ręká dotykał. Powtore [...] kiedy kogo w vćiekániu poimáią. Po trzecie, kiedy v kogo kráđzioná/ álbo złupioná rzecz w czyiey řkrzyni naydá *SzczerbSpecSax* 169 (*Linde*).]

»wszetecznicá jawná« (3): *GórnDworz* R6; W Tyrze zá iednym Mnichem [...] záwoła iedná wřzetecznicá iáwná: Oycze wielebny/ zbaw mię *SkarŻyw* 100; *KlonWor* 60.

»jawny złoczyńca« [szyk 4 : 2] (6): Iáwni złoczyńce y w dzień Święty mogá być ná mękę wedle Prává dáni *GroicPorz* hh2v; *OrzList* h4v; *OrzQuin* N2; gdy morderzá [...] albo iáwnego złoczyńcę iákiego tráćá/ thedy [...] ludzie ych chwałá y s tego lię ráduią. *RejAp* 153v; *RejPos* 166v; *KlonWor* 42.

»jawne złoczyństwo« = *publicum malefium* *JanPrzyw* 16 [szyk 3 : 1] (4): W řprawách theř hániebnych [...] [*nie może apelowác*] ten złoczyńcá ná ktorego ieft złoczyńřtvo iáwne męřzoboyřtwa/ [...] y innego kthorego hániebnego vczynku *GroicPorz* cc2v; *WujJudConf* 240v; *CzechEp* 386; *SarnStat* 498.

»złodziej jawny« = *fur publicus* *JanStat* 236; *autoforos* *Calep* [szyk 9 : 7] (16): obwynyony nyema przyszyágacz alye ma bycz obyefzon yako yvřz yawny slodzyey *MetrKor* 34/134, 40/814 [3 r.]; *LibLeg* 6/118, 118v; *GroicPorz* kk; Wedle řtárodawnych Rzymřkich praw/ iáwne złodzieie [*fures manifesti*] karano nágrodzieniem we czwor nařob/ á nie iáwne we dwoy nařob *ModrzBaz* 78; *GórnRozm* G4v; *Calep* 119a; *SarnStat* 182, 214, 513, 627, 1314; *KlonWor* 8.

»złodziejřtvo (jest) jawne« = *manifestum furtum* *Mącz* [szyk 2 : 2] (4): ZŁodzieyřtvo ieft dwoiákie/ Iáwne y Táiemne. *GroicPorz* ii4v, ii4v; Manifestarius fur, Ná yáwnym złodzieyřřtwie poymány/ złodziey. *Mącz* 208a, 317d.

Szeregi: [»jawny albo řwieřy«: Iáwny álbo řwieřy vczynek ieft to/ kiedy lię co řwieřo řtánie/ o co zárázem záłuią/ y zárázem řáđzą/ to ieft/ že złoczyńcá záráma być pokonan/ áni ná rękoiemřtvo može być dan. *SzczerbSpecSax* 169 (*Linde*).]

»znaczny i jawny« (1): Nie máłř nigdrieř [...] ták znácznego y iáwnego kráđzieřřtwa y łupieřřtwa: ná ktore kárnořci řadney nie pořtáwiono. *SkarKaz* 458a.

β. *Przeznaczoney dla ogólu* (2) : Publice venire, Yáwnie/ Ná yáwnym targu być záprzedan. *Mącz* 329b; *spectacula theatra*, Gry ná plácu miedři řzrankámi řprawowáne/ yáwne gry. *Mącz* 454b.

b. *Drukowaney, opublikowaney* (3) :

Zwrot: »wydać [coś] jawne« (1): wypifáli ie [obyczaje żywota krola] vczeni ludzye/ w swoich Oracyach álbo Kazaniu/ y wydáli poľpolithemu człowieku iáwne *BielKron* 425.

Wyrażenie: »jawna (-e) rzecz, wydanie« [szyk 1 : 1] (1 : 1): AEditio, Publicatio. Iáwna rzecz/ Wydanie yáwne. *Mącz* 4a.

2. *Wydatny, okazały* (4) : V kogo nos będzie wztoczony wzgorę zdołu, tak iż dziurki będą iawne, iakie ludzie zową pernonoffe, znamio. człowieka nie łtatecznego *GlabGad* N8; [o *Dorocie*] Szyiá pełna okazała: Pierśi iáwne: ręká biáła. *KochPieś* 68.

Szereg: »jawny, (i) wielki« (2): *GlabGad* P6v; CEtus ieft riba morzka, [...] Gębę ma w ciele wielką y iawną/ ale w niey dziuri ciałne łą *FalZioł* IV 2b.

3. *Znajdujący się na otwartej przestrzeni, pod gołym niebem* (1) : Xystum Yáwny plác do przechadzki króm dáchu. *Mącz* 512c; [[*Rzepa*] kocha się na roli iawney/ bowiem cień a niedochodzenie łłończa barzo iey łzkodzi *Cresc 1549* 503 (*Linde*).]

4. *Posiadający wylot, otwarty* (1) : Caminus eyn kemmet ader eyn ofen. Kamyen. Komyn yáwny. *Murm* 134.

5. *Będący jawą, realnie istniejący* (1) :

Szereg: »jawny a isty« (1): w nich [w *dzieciach*] nie panuie iefzcze rozum ktoriby mógł rozeznác fen od iawney á iftey rzeczy *GlabGad* L5v.

Cf JAWNIEGRZESZNIK, [JAWNOGRZESZENIE], JAWNOGRZESZNICA, JAWNOGRZESZNIK, JAWNOGRZESZNY, JAWNOPOKARANIEC, NIEJAWNY

KCh